

שיעסקו בפניו, יחייכו כל הזמן אל המפורסם, או יעזרו להם להעמיס את צרורותיהם הדלים.

(מתוך דו"ח חמשותף על נישול ותנחלות ברצועה)

שם וכאן

מנחם: "היתה לי הרגשה קשה להיות בצבא כובש, צבא מנצח. צבא חזק, ואם היתה לי הכרה ברורה של שנות המלחמה העולמית ושל השואה, אז זה ברגע מסוים, כשעליתי בכביש יריחו למעלה, והפליטים ירדו למטה... היתה לי הזדהות בלתי אמצעית איתם. כשראיתי את הילדים האלה, שהוריהם סחבו אותם על הידיים — כימעט ראיתי את עצמי בפועל כשאבא שלי סחב אותי.

זאת היתה אולי אחת החוויות הבלתי אמצעיות שהתקשרה אצלי עם תקופת המלחמה. וזה לאורדוקא בזמן שיצאנו ועשינו מה שעשינו, אלא דווקא ברגעים האלה של הרגשת הסבל של הזולת, של הערבים שנגרם נזקם.

זה היה אולי הדבר הטראגי, שההזדהות היתה דווקא עם העם השני, עם האויבים שלנו.

(מתוך "שיח-לוחמים")

נזיפה חמורה

מאחר ושרידיה החקירה אסר פירסום מס' קנות ועדת החקירה, אשר מונתה על-ידי הרמטכ"ל כדי לחקור את התלונות בדבר נישול בדוויים ברצועה ובפיתחת-רפיה, ומאחר ושמות הקצינים שזכו בנזיפה מהרמטכ"ל נאסרו אף הם לפירסום, מותר לי להניח שלפחות אחד מהקצינים האלה (או אולי היה זה העובד האזרחי, אשר הועבר מתפקידו) היה האחראי על השק"ם ברצועה.

ועדת החקירה הגיעה מן הסתם למסקנה שהרושם הקשה, אשר נוצר בציבור עקב הפינוי המורזז של הבדווים, מקורו בעובדה שלפני הפינוי שזכו סוכריות בשעת הפינוי, דבר הנוגד בהחלט את הנוהל המקובל במיקרים כאלה.

לאחר חקירה התברר שבמחדל זה יש להאשים את העובד האזרחי, האחראי לפעולות השק"ם ברצועה, שלא טרח לספק למכ"פ (מפקד כוחות פינוי) 20 ק"ג סוכר ריות חמוצות, שהוזמנו אצלו ערב המיבצע.

כתוצאה מחריגה זו מהנהוג המקובל, נוצרה בקרב משפחות המפונים הרגשת מרירות, שהודלפה על-ידי מסיתים לחברי הקיבוצים בדרום, והגיעה דרכם אל העיר תנוות.

האזרח הועבר מתפקידו ברצועה לתפקיד מנהל חנות השק"ם ברעננה, ואילו המכ"פ קיבל מיכתב נזיפה מהרמטכ"ל, ונדרש לא להתחיל בעתיד בשום פעולות-פינוי לפני שהוא מצטייד בכמות הדרושה של סוכריות.

מיכתב תודה

למוטקה ולחברה שלום.

קיבלתי את המתנה היפה ששלחתם לי עם סיום מיבצע הפינוי, וממש התרגשתי. הגמל מעץ זית שליך הבאר יזכיר לי זמיר את עבודתנו המשותפת ברצועה. מאמץ משותף כזה מביא את האדם קרוב יותר אל חברו, ומקדם את שיתוף-הפעולה המקצועי והחברי.

אני רוצה בהזדמנות זאת לצייין שוב כי ביצוע הפעולה שעליה הופקדנו והתרחשה שותף החלקה הוא הוכחה נוספת לכוחו של העבודה של היחידה שלנו. בייחוד שידוע לי מנסיוני בשני מיבצעים דומים כמה עובדת נמלים, כוחות נפשיים ושימחתי ביצוע כרוכים בעבודת הפינוי.

בברכת חברים

שלכם אריק.

לפי מיכתב-תודה שכתב שטורבאנפירר ראפנברגר ל-12.6.42 לאנשי היחידה, שביצעו את פינוי היהודים מוויירצבורג

במדינה

העם

חוזה שלום?

מה פתאום?

פרקים מספר האבסורד: ברחבי העולם הערבי הופיע השבוע פלאקאט, שנשא את הכותרת: "זוהי הר ממלכה הערבית המאוחדת". מעל לפוסטר מונטז' של פני חוסין ודיין, עם כאפיה ורטייה שחורה.

בקהיר הצהיר השילטון כי "תוכנית חוסין" אינה אלא "תוכנית אלון" מוסווית.

בבירות-ערב נעשו נסיונות לארגן פיסגה חדשה של שליטי מדינות-ערב, במטרה לסכל את מוזימת חוסין לזכות שלום נפרד עם ישראל.

כחלק ממוזימה זו, כך נאמר בקאהיר, כבר החליט המלך למנות כראש החבל הפלסטיני האוטונומי של ממלכתו את אחד משני האנשים המקובלים על ישראלי: השייח' מוחמד עלי אל-ג'עברי מחבר רון, או יו"ר הפרלמנט לשעבר חיכמת אל-מצרי משכם. מכיוון שאף אחד משניהם אינו יכול לקבל על עצמו תפקיד כזה בלי הסכמת ממשלת ישראל, ברורה המסקנה: ובאותה שעה עצמה הפעילה ממשלת ישראל את כל כלי-הנשק שלה, כדי לסכל ולהחניק באיבה את יוזמת המלך חור' סייין.

זהירות, אימרי-שדום. בעיני גולדה מאיר ואנשיה היו אימרי-השלום של חוסין חמורים הרבה יותר מאימרי-המלחמה של אנוואר אל-יסאדאט. כי בשלום כזה, תציטרך ישראל להחזיר שטחים, תחת לחץ המעצמות.

בגלל איום זה, הפעילה גולדה מאיר שלב נוסף של "מיבצע פאטה מורגאנה" (ראה הודו). היא עשתה מעשה מדהים בהעזתו. במשך דור שלם, היתה המטרה העליונה המוצהרת של ממשלות ישראל להשיג חור-זה-שלום חתום עם הערבים. למען מטרה זו, נדחו מאות יוזמות גדולות וקטנות ל"השגת", "הסדר", או "פיתרון מדיני". בהעדר חוזה-שלום רשמי, כך נאמר, אין על מה לדבר.

השבוע, נוכח איומו של המלך חוסין לחתום על חוזה-שלום לפי תוכניתו, הכי ריזה גולדה מאיר הכרזה מהפכנית: שאין בכלל ערך לחוזה-שלום.

לעומת חוזה-השלום, שאינו חשוב, חשובים בים, גבולות הביטחון — כלומר, סיפוח שטחים נרחבים לישראל בצפון, במזרח ובדרום.

מהפכה בשקמ. בצורה זו הפכה גולדה מאיר על ראשה את המדיניות הנוצחית של ישראל מזה 24 שנים — או הודיעה שמדיניות זו היתה מבוססת על שקר.

היה זה אופייני למצב בישראל של ערב יום-העצמאות 25, שהצהרה זו נתקבלה בשקט, מבלי שאיש ישים לב אליה.

היסטוריה

ברחו

או הוברחו?

מאז סופה של מלחמת העצמאות ועד למסע אל התיל, לפני שבועיים, נטשו הוויכוח בשאלה "מדוע עזבו הערבים את הכפרים והערים בהם ישבו בתחומיה של מדינת ישראל?"

בשבוע שעבר פורסמו שתי תשובות מוסמכות לשאלה זו: "ההגנה החלה בביצוע תוכנית ד', של יצירת רציפות טריטוריאלית יהודית ממטולה לרביבים", כתב אל"מ (מיל). מאיר פעיל, מי שהיה מפקד בית הספר לקצינים בצה"ל והיום מרצה להיסטוריה צבאית באוניברסיטת תל-אביב, "במסגרת תוכנית זו השתלטה ההגנה על עשרות כפרים ערבים עוינים, תוך שהיא מסלקת מתוכם את האוכלוסיה".

ייבוי ער. באותו יום בו פורסמה תשובתו של אל"מ פעיל בידענות אחרות, פורסם כתובת ארזי, מוחתיק הש"י (שירות הידיעות) של ההגנה ואיש המודיעין עין ישראל, וזכרונות משלו בעתון הארץ: "לחיפה באו דויד בן-גוריון, גולדה מאיר

ומשה דיין, לפרש בניו ומשה כרמל * מצד אחד ומשה דיין מאידך, מספר טוביה ארזי על פרשת עזיבת אלפי חושי ביה הערביים של חיפה את עירם, "בקשר למה שיעשה ברכוש הערבי, שמשה דיין רצה להעביר אותו למשקים בעמק, וכן בקשר למדיניותו כלפי אלפי הערבים שהתנינו לתחבורה, שתסיעם ללבנון, לסוריה או אפילו לנצרת."

הוויכוח היה ער, אך בן-גוריון הפסיק ושאל אותי: ביקשתם מהערבים שיישארו בעיר? עניתי בחיוב. והם אינם מסכימים? שאל בן-גוריון. ניענעתי בראשי לחיוב, עשיתם את שלכם — אם הם רוצים, שילכו! פסק דויד בן-גוריון, והוויכוח תם.

החלטה לדורות. עדותו של טוביה ארזי: אילולא החלטתו זו של בן-גוריון, היו התושבים הערבים נשארים בעיר —

א"מ (מיל). פעיל פלמ"ח בדיר-יאסין

מחוסר אמצעי-תחבורה לעזוב אותה. את התחבורה סיפקה להם מסקדת ההגנה, לפי הסיכום של הפגישה עם בן-גוריון ודיין.

אשר לרכוש הערבי: הוא הופקד בידי עו"ד נפתלי ליפשיץ (היום עורך-דינו של מוטי פרידמן, מנכ"ל-1993), אחרי שתוכן ניתן של דיין, "לחלק את הרכוש הערבי למשקי העמק", נדחתה בתוקף על-ידי הי אלוף כרמל.

דו"ח סודי

לגליל

בשנים שלפני הקמת ממשלת הליכוד הלאומי, היתה המילה "דיר-יאסין" לבדה מספיקה כדי להעלות קצף על שפתי אנשי תנועות-החרות, ומבחינת נצחון של שבעות רצון אצל אנשי מפא"י, הכפר הקטן ליד ירושלים, שחושביו חוסלו, רובם ככולם, בעת התקפת יחידה של אצ"ל בלילה ש' בין ה-8 ל-9 באפריל 1948, חדל מאז ליל הקרב להיות כפר סתם. הפך לסמל המלחמה על "טוהר הנשק" בין אירגון ההגנה, שהפך לצה"ל, לבין אירגוני "הפורשים" — האצ"ל ולח"ח.

הדו"ח הסודי. 24 שנים אחרי יום הטבח בתושבי דיר-יאסין, גילה השבוע אל"מ (מיל). מאיר פעיל, (ראה לעיל) כי כבר בשבוע הקרב מסר דו"ח בכתב על פרטי פרטי למפקד ההגנה ישראל גלילי. קריאת הדו"ח מסבירה גם מדוע לא רצה גלילי לפרסמו אף פעם: "קבוצת לוחמים מהמפלגה" נאמר בדו"ח הסודי, "סייעה לאצ"ל וללח"ח בפעולות הכיבוש".

מספר אלוף-מימשה מאיר פעיל, כיום מרצה להיסטוריה צבאית באוניברסיטת תל-אביב שהיה עד ראיה: "כאשר חם הקרב והיריות נדמה, האווירה נרגעה. אך הכפר לא נכנע. לוחמי אצ"ל ולח"ח יצאו ממקומות מסתורם והחלו בביצוע פעולות טיהור בבתי. הם ירו בכל כלי הנשק.

(המשך בעמוד 18)

* שהיה אז מפקד ונחית הצפונות.

על המאבק

הפנימי במפלגת

העבודה

בעיקבות מותו

של ראובן ברקת

מ קורו של המישחק בבריטניה. קבוצת ילדים או מבוגרים רוקדים. מסביבם מעגל של כסאות. אולם מיספר הכסאות קטן באחד ממיספר הרוקדים.

לפתע נפסקת המוסיקה. כל הרוקדים מזדוים לתפוס כסאות.

אחר, האימי ביותר, נשאר בדי כסא. הוא מפסיד. "כסאות מוסיקליים".

כסא מרכזי

מתכנה!

מיפגדת-העבודה, שהיא הבורסה המרכזית במדינה לחלוקת כסאות, מישחק זה מתנהל תמיד, ללא הפסק. כי תמיד יש הרבה יותר רוקדים מאשר כסאות.

מדי פעם, כשמתפנה כיסא מרכזי, מברק קצף המישחק והופך קדחתני. זה קרה הי שבוע, אחרי מותו של יושב-ראש הכנסת, ראובן ברקת.

כי כאשר מתפנה כסא כזה, לא רק הוא לבדו מחזיק את בעליו. כשמשחקים את המישחק בצורה נכונה, יכולים כמה וכמה כסאות אחרים להחזיק אף הם את בעליהם בהזדמנות זו.

לכסא

הרם ביותר

ל יו"ר הכנסת אין השפעה רבה, אבל זהו כסא מבוקש. כי מבחינה פורמלית, זהו כסא-יוקרה ממדרגה ראשון-נה, הפותח את הדרך לכסא הרם ביותר — הכס של נשיא-המדינה.

משום כך, יש קופצים רבים על כסא זה. ממילא הופעלו מערכות-חשבונות הי מקיפות את מפלגת-העבודה, על כל חטיבותיה.

נותר שחור

ע וד לפני שברקת נקבר, הופיע שמו של ח"כ ישראל ישעיהו-שרעבי, כי מועמד מס' 1 לרשת את מקומו.

גרמה לכך עובדה, שהיתה ידועה היטב ליו"ר-העבודה: יש במפ"י גת העבודה גורמים רבים הי מבקשים להרחיק את ישעיהו מתפקידו הנוכחי, כמזכיר הכללי של המפלגה.

בשעתו נתמנה ישעיהו לתפקיד זה כימעט על דעת הכל. היו לו כל התכונות הדרושות: עברו כאיש מפא"י, חמיכת הגוש, מוצא אתימיני, ואי-התנגדותו של שום כוח מרכזי במפלגה.

אולם רבים מתומכיו הסירו את ידם מישעיהו כמעט לזמנית מיו. גרם לכך צירוף של סיבות.

ישעיהו החל מטפח עסקים של עדות-המזרח, כדי לחזק את מעמדו שלו, וי